

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 1 квітня 2004 р. № 429
Київ

Про затвердження положень про спостережні комісії та підклучальні ради при спеціальних виховних установах

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
[№ 1074 від 01.08.2006](#)
[№ 1042 від 10.11.2010](#)
[№ 1109 від 20.10.2011](#)
[№ 383 від 17.05.2012](#)
[№ 868 від 19.09.2012](#)
[№ 294 від 26.04.2017](#)}

Відповідно до статей 25 і 149 Кримінально-виконавчого кодексу України Кабінет Міністрів України **постановляє**:

Затвердити такі, що додаються:

- Положення про спостережні комісії;
- Положення про підклучальні ради при спеціальних виховних установах.

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 31

ПОЛОЖЕННЯ про спостережні комісії

1. Це Положення визначає завдання, функції, повноваження та порядок утворення спостережних комісій місцевими держадміністраціями, а у разі делегування таких повноважень - виконавчими комітетами міських (за винятком міст районного значення) рад.

2. Спостережні комісії у своїй діяльності керуються Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Законами України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про місцеві державні адміністрації", "Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк", іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

Діяльність спостережних комісій базується на принципах гласності, демократичності, добровільності, відкритості та прозорості.

{Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 383 від 17.05.2012}

3. Основними завданнями спостережних комісій є:

- 1) організація та здійснення громадського контролю за дотриманням прав, основних свобод і законних інтересів засуджених осіб та осіб, звільнених від відбування покарання;
- 2) сприяння органам і установам виконання покарань у виправленні і ресоціалізації засуджених осіб та створенні належних умов для їх тримання, залучення до цієї діяльності громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян;
- 3) організація виховної роботи з особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання, та громадського контролю за їх поведінкою протягом невідбутої частини покарання;
- 4) надання допомоги у соціальній адаптації особам, звільненим від відбування покарання.

4. Відповідно до покладених завдань спостережні комісії:

1) погоджують:

- постанови начальника кримінально-виконавчої установи закритого типу (далі - виправна колонія) щодо зміни умов тримання засуджених осіб у межах однієї виправної колонії, якщо постанови передбачають збільшення обсягу встановлених обмежень і більш суворі умови тримання;
- подання адміністрації виправної колонії щодо переведення засуджених осіб до виправної колонії з вищим рівнем безпеки;
- постанови начальника виправної колонії щодо надання дозволу на проживання за межами виправної колонії засудженим жінкам на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною трирічного віку та скасування такого дозволу;

2) разом з органами і установами виконання покарань вносять до суду за місцем відбування покарання засудженими особами подання щодо:

- умовно-дострокового звільнення від відбування покарання або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким;

- звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років;
- 3) сприяють адміністрації установ виконання покарань у:
- проведенні соціально-виховної роботи із засудженими особами, організації їх загальноосвітнього та професійно-технічного навчання;
  - залученні громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян до надання допомоги у створенні належних умов для тримання засуджених осіб, їх матеріально-побутовому та медико-санітарному забезпеченні, здійсненні оздоровчо-профілактичних заходів;
  - створенні додаткових робочих місць для залучення засуджених осіб до суспільно корисної праці;
  - підготовці засуджених осіб до звільнення;
- 4) на підставі інформації органів і установ виконання покарань ведуть облік осіб, умовно-дostroково звільнених від відбування покарання, організовують громадський контроль за поведінкою таких осіб та проведення виховних заходів за місцем їх роботи (навчання) і проживання протягом невідбутої частини покарання;
- 5) здійснюють заходи соціального патронажу щодо осіб, звільнених від відбування покарання, сприяють розвитку мережі центрів соціальної адаптації та інших установ і організацій, діяльність яких спрямована на надання таким особам допомоги у соціальній адаптації;
- 6) інформують громадськість через засоби масової інформації про результати своєї роботи та про стан дотримання прав людини, захист основних свобод і законних інтересів засуджених осіб під час виконання кримінальних покарань;
- 7) виконують інші функції відповідно до законодавства.
5. Спостережні комісії, що утворюються обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, крім завдань та функцій, визначених у пунктах 3 і 4 цього Положення, надають методичну допомогу спостережним комісіям, що утворені районними держадміністраціями, та у разі делегування таких повноважень - виконавчими комітетами міських (за винятком міст районного значення) рад, контролюють їх діяльність, узагальнюють та поширюють досвід їх роботи, розробляють та затверджують форму звітності спостережних комісій.
6. Спостережні комісії мають право:
- 1) доручати членам комісії:
- відвідувати установи виконання покарань, вивчати стан матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених осіб, умови їх праці та навчання, стан організації соціально-виховної роботи;
  - брати участь у засіданнях комісій установ виконання покарань під час розгляду питань про внесення до суду подань щодо умовно-дostroкового звільнення засуджених осіб від відбування покарання, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, та брати участь у судових засіданнях під час розгляду таких подань;
- 2) висловлювати свою думку по суті клопотання про помилування, що подає засуджена особа;
- 3) одержувати від громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів і установ виконання покарань, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на комісії завдань;
- 4) проводити особистий прийом засуджених осіб, розглядати їх звернення та приймати за результатами розгляду відповідні рішення;

- 5) заслуховувати на своїх засіданнях з питань, що належать до компетенції комісій, інформацію посадових осіб органів і установ виконання покарань, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремих громадян;
- 6) доручати представникам громадських організацій і трудових колективів (за їх згодою) проводити виховну роботу та здійснювати контроль за поведінкою осіб, умовно-дostroково звільнених від відбування покарання, протягом невідбутої частини покарання, координувати проведення такої роботи;
- 7) заслуховувати на своїх засіданнях інформацію представників громадських організацій і трудових колективів, що здійснюють громадський контроль за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання, про їх роботу (навчання) та поведінку в побуті, у разі потреби запрошувати таких осіб та заслуховувати їх інформацію;
- 8) вносити на розгляд органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування пропозиції щодо:
  - удосконалення діяльності органів і установ виконання покарань з питань дотримання прав людини, захисту основних свобод і законних інтересів засуджених осіб;
  - поліпшення на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності індивідуально-профілактичної та виховної роботи з особами, засудженими до громадських або виправних робіт, та особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання;
  - удосконалення процесу підготовки до звільнення засуджених осіб;
  - організації трудового та побутового влаштування осіб, звільнених від відбування покарання, сприяння їх соціальній адаптації;
  - забезпечення правового і соціального захисту персоналу органів і установ виконання покарань.
7. Спостережні комісії під час здійснення своїх повноважень не вправі втручатися в оперативно-службову діяльність органів і установ виконання покарань.
8. Голова, заступник голови та члени спостережної комісії, які здійснюють організацію громадського контролю за дотриманням прав людини, захистом основних свобод і законних інтересів засуджених осіб під час виконання кримінальних покарань, мають право відвідувати установи виконання покарань без спеціального дозволу.

Членам спостережних комісій на строк їх повноважень надаються перепустки для відвідування установ виконання покарань, які розташовані на території відповідних адміністративних одиниць.

На період стихійного лиха, епідемій, надзвичайного чи воєнного стану та в інших передбачених законодавством випадках відвідування членами спостережних комісій установ виконання покарань може бути обмежено або заборонено.
9. До складу спостережних комісій входять представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремі громадяни.

Представники громадських організацій та окремі громадяни становлять не менш як половину складу комісії.
10. Членами спостережних комісій не можуть бути судді, представники органів прокуратури, органів внутрішніх справ, Служби безпеки, Державної кримінально-виконавчої служби, Державної виконавчої служби, адвокати, особи, які мають не погашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість, а також особи, які раніше входили до складу спостережних комісій і повноваження яких були припинені достроково з підстав, передбачених підпунктами 4 і 5 пункту 14 цього Положення.

Члени спостережних комісій не мають права здійснювати громадський контроль щодо засуджених осіб, які тримаються в установах виконання покарань, якщо вони є близькими родичами таких осіб, а також потерпілими, свідками, захисниками або іншими особами, які беруть або брали участь у кримінальному провадженні щодо засуджених осіб.

{Абзац другий пункту 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 868 від 19.09.2012}

{Пункт 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 383 від 17.05.2012}

11. Голова і секретар спостережної комісії призначаються органом, який її утворив. Заступник голови комісії обирається на її засіданні. Кількісний склад комісії визначається залежно від обсягу роботи, як правило, від п'яти до одинадцяти членів.

12. Спостережна комісія утворюється строком на три роки. Орган, який утворив спостережну комісію, повідомляє у засобах масової інформації про припинення повноважень комісії та формування нового її складу не пізніше, ніж за три місяці до цього, а також про дострокове припинення членом комісії своїх повноважень.

Підприємства, установи і організації незалежно від форми власності, які бажають включити до складу комісії своїх представників, подають до органу, який утворює спостережну комісію, відповідні пропозиції, підписані керівником підприємства, установи, або рішення керівного органу організації.

Окремі громадяни подають заяви, підписані особисто.

Орган, який утворює спостережну комісію, може запропонувати увійти до її складу представникам підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремим громадянам.

Повноваження спостережної комісії припиняються достроково органом, який утворив комісію, якщо прийняті спостережною комісією рішення суперечать законодавству та призвели до порушення прав, основних свобод і законних інтересів засуджених осіб або осіб, звільнених від відбування покарання. Факт такого порушення повинен бути підтверджений компетентним уповноваженим органом.

Рішення про новий склад спостережної комісії оприлюднюється протягом одного тижня після його прийняття. Підприємствам, установам і організаціям та окремим громадянам, пропозиції яких щодо кандидатур до складу спостережної комісії були відхилені, надається вмотивоване рішення органу, який утворив комісію.

13. Голова спостережної комісії, його заступник та члени комісії беруть участь у її роботі на громадських засадах.

14. Повноваження члена спостережної комісії припиняються достроково:

- 1) за його заявою;
- 2) за зверненням громадської організації, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що рекомендували особу до складу комісії;
- 3) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- 4) у разі відмови відвідувати установи виконання покарань за дорученням спостережної комісії;
- 5) у разі відсутності без поважних причин на трьох підряд засіданнях спостережної комісії.

1

5. Не допускається делегування членами спостережних комісій своїх повноважень іншим особам.

1

6. Організаційною формою роботи спостережної комісії є засідання, які проводяться в міру потреби, але не рідше ніж один раз на місяць.

Спостережні комісії, що утворюються обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, проводять засідання в міру потреби, але не рідше ніж один раз на квартал.

Засідання спостережних комісій проводяться безпосередньо в установах виконання покарань не рідше ніж один раз на квартал (на півроку).

Засідання спостережної комісії вважається правоможним, якщо на ньому присутні не менш як половина її складу.

17. На засідання спостережної комісії можуть бути запрошені представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прокуратури, правоохоронних органів, засобів масової інформації та окремі громадяни.

18. Розгляд спостережною комісією матеріалів стосовно засуджених осіб здійснюється за обов'язкової присутності представника відповідного органу або установи виконання покарань.

19. Голова спостережної комісії:

- 1) організовує роботу комісії, розподіляє обов'язки між її членами, надає доручення, контролює та перевіряє їх виконання;
- 2) забезпечує підготовку та затверджує план роботи комісії на півріччя (рік), визначає питання, які підлягають розгляду на її черговому засіданні;
- 3) бере участь особисто або доручає членам комісії брати участь у засіданнях комісій установ виконання покарань, які розглядають питання щодо зміни умов тримання засуджених осіб, умовно-дострокового звільнення їх від відбування покарання, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, та інформує про результати членів спостережної комісії;
- 4) представляє комісію особисто або доручає своєму заступнику представляти комісію з питань, що належать до її компетенції, в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності;
- 5) інформує громадськість через засоби масової інформації про результати діяльності комісії не рідше ніж один раз на півроку та подає щороку до 1 березня звіт органу, який її утворив.

20. Спостережна комісія приймає рішення з питань, що належать до її компетенції, відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

Рішення спостережної комісії оформляється постановою, яку підписує голова комісії.

Постанова спостережної комісії має бути розглянута відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності.

За результатами розгляду постанови спостережної комісії органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації незалежно від форми власності зобов'язані письмово повідомити спостережну комісію про заходи, вжиті для її виконання, або обґрунтувати причини її невиконання.

Постанова спостережної комісії може бути оскаржена до органу, який її утворив, або до суду.

21. Організаційно-технічне забезпечення діяльності спостережної комісії покладається на орган, який її утворив.

22. Спостережна комісія має печатку та бланк із своїм найменуванням.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 1 квітня 2004 р. № 429

ПОЛОЖЕННЯ про піклувальні ради при спеціальних виховних установах

1. Це Положення визначає завдання, функції та повноваження піклувальних рад при спеціальних виховних установах (далі - піклувальні ради).
2. Піклувальні ради у своїй діяльності керуються Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, іншими актами законодавства, а також цим Положенням.
3. Основними завданнями піклувальних рад є:
  - 1) надання допомоги спеціальним виховним установам (далі - виховні колонії) з питань соціального захисту засуджених неповнолітніх осіб (далі - засуджені);
  - 2) сприяння громадським організаціям, органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам і організаціям незалежно від форми власності у вирішенні питань, пов'язаних з поліпшенням становища засуджених, дотриманням їх прав і законних інтересів;
  - 3) здійснення заходів, спрямованих на вдосконалення навчально-виховного процесу у виховних колоніях, зміцнення їх матеріально-технічної бази, вирішення питань трудового і побутового влаштування неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання.
4. Відповідно до покладених завдань піклувальні ради:
  - 1) забезпечують розроблення та здійснення у виховних колоніях заходів, спрямованих на поліпшення становища засуджених, формування здорового способу життя;
  - 2) подають пропозиції до проектів регіональних (місцевих) програм підтримки діяльності виховних колоній;
  - 3) взаємодіють з громадськими організаціями, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності з питань сприяння діяльності виховних колоній;
  - 4) надають допомогу адміністрації виховних колоній у проведенні соціально-виховної роботи із засудженими, організації їх загальноосвітнього та професійно-технічного навчання;
  - 5) вживають заходів щодо розширення зв'язків виховних колоній з підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності з питань зміцнення матеріально-технічної бази цих колоній та залучення засуджених до суспільно корисної праці;
  - 6) сприяють поліпшенню матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених, здійсненню оздоровчо-профілактичних заходів;

- 7) організовують шефство членів піклувальних рад, представників громадських організацій і трудових колективів над засудженими, які є сиротами або залишилися без батьківського піклування, вирішують питання про подання їм матеріальної допомоги;
- 8) здійснюють разом з громадськими організаціями, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності заходи соціального патронажу стосовно неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання;
- 9) виконують інші функції відповідно до законодавства.

5. Піклувальні ради мають право:

- 1) доручати членам піклувальної ради відвідувати виховні колонії, вивчати стан матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених, умови їх праці та навчання, стан організації соціально-виховної роботи;
- 2) одержувати від громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів і установ виконання покарань, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на піклувальні ради завдань;
- 3) запрошувати на свої засідання представників виховних колоній, міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань та пробації Мін'юсту, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, заінтересованих підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності;

{Підпункт 3 пункту 5 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 383 від 17.05.2012, № 294 від 26.04.2017}

- 4) проводити особистий прийом засуджених, розглядати їх звернення та приймати за ними рішення;
- 5) вносити на розгляд органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, адміністрації виховних колоній та керівництва міжрегіональних управлінь з питань виконання кримінальних покарань та пробації Мін'юсту пропозиції щодо:

удосконалення діяльності виховних колоній з питань поліпшення становища засуджених, дотримання їх прав і законних інтересів;

організації трудового і побутового влаштування неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання, сприяння їх соціальній адаптації;

забезпечення правового і соціального захисту персоналу виховних колоній.

{Підпункт 5 пункту 5 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1109 від 20.10.2011, № 294 від 26.04.2017}

Під час здійснення своїх повноважень піклувальні ради не вправі втручатися в оперативно-службову діяльність виховних колоній.

6. До складу піклувальних рад входять представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадяни.
7. Членами піклувальних рад не можуть бути особи, які мають не погашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість.
8. Голова піклувальної ради, його заступник та секретар ради обираються на її засіданні. Персональний склад ради оголошується наказом начальника виховної колонії.
9. Голова піклувальної ради, його заступник, секретар та члени ради беруть участь у її роботі на громадських засадах.

10. Повноваження члена піклувальної ради припиняються достроково:

- 1) за його заявою;
- 2) за зверненням громадської організації, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що рекомендували особу до складу ради;
- 3) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо нього.

11. Організаційною формою роботи піклувальної ради є засідання, які проводяться в міру потреби, але не рідше ніж один раз на три місяці.

Засідання піклувальної ради вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менш як половина її складу.

12. На засідання піклувальної ради можуть бути запрошені представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прокуратури, інших правоохоронних органів та громадяни.

У засіданнях піклувальної ради бере участь начальник виховної колонії або його заступник.

13. Голова піклувальної ради:

- 1) організовує роботу піклувальної ради, розподіляє обов'язки між її членами та перевіряє їх виконання;
  - 2) забезпечує підготовку та погоджує з начальником виховної колонії план роботи ради на півріччя (рік), визначає коло питань, які підлягають розгляду на черговому засіданні;
  - 3) бере участь у засіданнях педагогічної ради виховної колонії;
  - 4) представляє раду з питань, що належать до її компетенції, в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності;
  - 5) щороку інформує громадськість через засоби масової інформації про результати діяльності ради.
14. Піклувальна рада з питань, що належать до її компетенції, приймає рішення відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів ради. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови ради.

15. Піклувальна рада має печатку та бланк із своїм найменуванням.

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 16.04.2004 — 2004 р., № 13, стор. 102, стаття 905, код акта 28376/2004
- **Урядовий кур'єр** від 12.05.2004 — № 87

